

at Tyngdepunktet i det konstitutionelle Liv vedblivende vilde være i Folketinget. Men det varede ikke længe, før de følgende Regeringer søgte at lægge Tyngdepunktet for det konstitutionelle Liv over i Landstinget, og dermed begyndte den store politiske Kamp, der varede fra 1870 og Aarhundredet ud. Men jeg beder bemærket, at i dette lange Tidsrum kæmpede Venstre for den Grundsætning, at ifølge Forfatningen selv med den Indskrænkning, denne fik i 1866, skulde Ministeriet være i Overensstemmelse med det folkevalgte Kammer og være en ærlig og redelig Mægler mellem Tingene, naar der opstod Uoverensstemmelser mellem dem, og Venstre rejste derfor ikke Kampen for en ny Forfatning.

At man kun kæmpede for en parlamentarisk Regeringsform, kan jeg dokumentere paa forskellig Maade og ved forskellige Aktstykker. Jeg skal nøjes med at dokumentere det ved at henvise til en Udtalelse, der kom fra Hørup straks efter det nye Ministeriums Dannelse i 1901. Ved Festen, der blev afholdt i Kongens Have, blev der omdelt en lille Pjece, hvori der fandtes forskellige Udtalelser af de forskellige Ministre, og deri var der en Udtalelse af afdøde Hørup, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal tillade mig at citere. Den lød saaledes: „Efter at Venstre har ført sin Krig igennem, vil det endnu stærkere vise sig, at det ikke var en ny Forfatning, Venstre vilde, men at den gamle skulde træde i Kraft. Alle Institutioner blive, hvad de efter Forfatningen ere, Kongemagt, Landsting, Folketing, Dommere, Embedsmyndighed, kun at de alle træde ud af Statskuppets Tusmørke ind i Forfatningens klare Dagslys. Herregud, siger Højre, er det ikke andet! Og Herregud, følger mangt et radikalt Hjerte til, skal det være det hele! Men i de 30 Aar, hvor alle Kræfter i Landet droges om denne ene Sag, vidste baade Ven og Fjende, at det var vor største, ja, vor eneste store Sag. Den har fyldt et helt Slægtleds Liv og dog ikke et Aandedræt mere, end den var værd“. Disse besindige Ord af den radikale Hørup finder jeg mig foranlediget til at citere her, og jeg beder det ærede Medlem fra Kalundborg (Rode) og ikke mindst det ærede Medlem fra Kerteminde (Eduard Larsen) at lægge sig disse Ord paa Sinde, da de ere saa ivrige for, at man nu skal rejse Spørgsmaalet om en hel Forfatningsforandring.

Nej, det er først i de senere Aar,

først i de sidste 5 Aar, man i dette høje Ting er kommen ind paa en Forhandling om Ændringer i Grundloven, og den første Anledning dertil blev given i 1905, da Socialdemokraterne stillede Forslag til Beslutning i Henhold til § 46 i Grundloven om at nedsætte en Kommission til at udarbejde Forslag til en ny Valgkredsordning. Under den Forhandling, der da blev ført, ytrede den daværende Konseilspræsident, J. C. Christensen, at den Fremgangsmaade, der med Hensyn til Spørgsmaalet om Valgkredsens Antal kunde føre til et virkelig rationelt Resultat, var at gaa til en Ændring af Grundlovens § 32, naar Øjeblikket dertil var gunstigt, og han tilføjede, at han mente, at Tiden dertil var gunstig, naar alle Partier bleve enige om at begrænse deres Ønsker til den her omhandlede Sag. Paa Partiernes Vegne gav først det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg), dernæst N. Andersen, der repræsenterede Højre, Fogtmann, der stod som Repræsentant for den ene Venstregruppe, og jeg, som stod som Repræsentant for den forhandlende Venstregruppe, alle vort Samtykke til at gaa til en Grundlovsændring med dette ene begrænsede Formaal, at ændre Grundlovens § 32, saaledes at der i denne Paragraf blev fastsat et bestemt Antal Folkestyremænd; saa maatte man indrette Valgkredsloven og Valgkredsens Antal derefter. Det Udvalg, der behandlede denne Sag i Samlingen 1905, blev enigt om en Indstilling. Dog tiltraadte — det skylder jeg at meddele — det ærede Medlem for Københavns Amts 1ste Valgkreds (Ellinger) ikke denne Indstilling. Men samtlige andre Medlemmer af Udvalget bleve enige om at foreslaa at gaa til en Forfatningsændring, hvorved Folketingets Medlemstal i Grundloven blev fastsat til 132, saaledes at man til at begynde med indskrænkede sig til 124 Valgkredse, men at Antallet i Tidens Løb kunde stige til 132. Hermed var Sagen om en Grundlovsændring rejst, men alene med det Formaal for Øje at faa en Valgkredsordning, hvorved man forandrede Grundlovens § 32, der, som bekendt, lyder paa, at Folketingets Medlemstal skal være omtrent som 1 for hver 16,000 Indbyggere.

Denne Sag har i de forløbne 5 Aar udviklet sig videre. Naar det ærede Medlem fra Frederiksberg (Ellinger) i Forgaars paastod, at Udviklingen gik meget rask frem, og som Bevis herfor anførte, at jeg i sin Tid ved Behandlingen af den kommunale Valglov modsatte mig, at Ene-